

տեսնեն որ Հոգևոր միաթարութիւնը մէկ արգիւնն է հոգւոյն իրապէս գործելուն ընդհանուր առմամբ և Ստեղծագործելուն մասնաւորաբար. կա՛յ այն ստեղծ միայն երբ հոգին՝ ձգելով, այսպէս ըսենք, իր լոկ՝ պաշտպանողական» դիրքը գոյութեան ծանրութեան, հարուածներուն, վճռականութեան՝ որով և վիրտրուն և անձութիւն. ներքին դիմաց, կ'անցնի, այսպէս ըսելու համար, «յարձակողականի»։ արդ հոգւոյն «յարձակողականը» Ստեղծագործութիւնն է մասնաւոր. ըլլա՛յ ան ձգմարտական ու Գեղեցիկական Արժէքները իբրացնող գործներուն Ստեղծագործութիւնը, ըլլա՛յ ան Բարոյական Արժէքը իբրացնող ակօբուն, ու զերպանցապէս Հերթական ու Սրբական Ակտերուն Ստեղծագործումը։

Վարդապետը. — Ու կը շարունակենք. ինչպէս որ Արեւմտադէպը իր Տպագործութիւնը Արտայայտութեան գերազանց Ձևերուն մէջ՝ հանելու համար Ներշնչման պէտք ունի, այսինքն իր Հոգւոյն Զօրութեանը բացառիկ մէկ անձան հոգւործեալ իրեն, Հնորէ մը յանկալած հոգւոյ իր մէջ, այնպէս ալ Հոգևոր միաթարութիւնը կենքի խորագոյն պարզաներուն՝ հոգւոյն մէկ բացառիկ զօրացման խորիւնը կրնայ ըլլալ միայն՝ որ իբրեւ Հնորէ մը հոգւոյ իր մէջ. ահա յարաբերութիւնը Միաթարութեան և Ներշնչման։

Ուրիշ առիթներ մը. — Հիմա՛յր բացատրութիւնը մէջ թէ ինչո՞ւ մեր Աստուածային Վարդապետը պատուիրէր էր իր աշակերտներուն, իր իրենցմէ բաժնուածքն իր լի, չխօսուլ նրուանմէ՛ր մինչև որ դար իրենց Հոգին, Սուրբ Միաթարիւնը, Սուրբ Ներշնչիւնը, Խորհրդ եւ շատ անգամ՝ ի՞նչ բան կը պակէր Աշակերտներուն մեկնելու իրենց Առաքելութեան, քանի որ երեք տարիէ ի վեր ամէն օր իրենց մէջ ունեցեր էին Վարդապետը, յետ իր խօսքը, սորովը վերջնական իմաստութիւնը Անոր, տեսեր ու շօշափեր Նշանները Անոր Աստուածութեան ու մասնաւոր՝ քանի որ իրենք ապրեր էին Անոր մասնական եղբերական անգործ և յետոյ սակայն՝ կ'ենքի մէջ վերայայտնութեան հանդիսատես էին եղեր։ Ինչո՞ւ այդ բոլորով անոնք հասուն չէին ինքնատեղի գեւ իրենց Առաքելութեան համար. ի՞նչ բան կը պակէր իրենց, կը հասկնամ կ'ո՞րայ՝ Ներշնչումը...։

Վարդապետը. — Անոնք մինչև այն ստեղծ ընդունակութիւնն էին եղեր ձգմարտութիւններուն, լքողներ՝ ցայն վայր անլուր խօսքի մը, ականատեսները Աստուածային կենանքի մը, Գործի մը։ Բայց կ'ո՞րայ՝ հարկ էր իրենց՝ իրենց ընդունածը աշխարհի մէջ գործի փոխակերպել։ պարտ էին իրենք իսկ տանիլ ձգմարտութիւնը, խօսիլ, դառնալ ապրողները Աստուածային կենանքի մը. մէկ բառով՝ իրագործել Սկիզբիցին։ Արդ, Գերբնական այդ Գործին համար այս անգամ Գերբնական, Անգրաբայ Ջօրութեան ազդեցութեան, Գերբնական, Անգրաբայ Ջօրութեան իրենց մէջ գալուն պէտք ունէին ու ապաստելու էին Անոր։ Պիտի ըլլար Անոնք անոնք Միաթարիւն իրենց, քանի որ Անոր գալովը իրենց Վարդապետին իրենցմէ բաժնուելը ալ յուսալքում աւ պարզ վիշտ չպիտի ըլլար

իրենց, որմէ «միաթարութիւն» համար հարկ ըլլար իրենց մոռնալ զինքը, այլ որով Ան պիտի փոխակերպուէր չմարտու Ներհայտնութեան մը իրենց մէջ, դառնալով իրենց էութեան համար զբաղակց Ուժ, գերագոյն Խնդ, կենքը՝ իրենց կենքին։

Ու երբ եկաւ Հոգին, Սուրբ Հոգին, անոնք եղան արդարեւ համակ Հաւատք, որով համակ Քաջութիւն, համակ ձանաշում ու խօսք, համակ Սէր, ու այլևս ի՞նչ վախ ու վիշտ, ի՞նչ տարակոյս և աղիտութիւն, ի՞նչ ատելութիւն ու Հարիւր է ի՞նչ Մահ, իրենցը ըլլար այդ կամ ուրիշ-նշուրը կրնար գիմանալ ու զէմ գալ երկբայինը աստուածայինին մէջ բարձրացնող ու Հնորակերպող այդ Շունչին իրենց տուած Զօրութեանը։ Հոգիին իրենց մէջ բնակութեամբը կարելի էր ու եղա՛ւ ալ՝ իրագործուեցաւ՝ Եղեցիցի։ Եւ Առաքեալները զԱյն տարին Աշխարհին...։

Դեռ այսպէս խօսեցան երկար. ու իբր անդադրածն ժամու՜ն՝ երկնայեան տեղ եղիւր Եր Գիշերը. արեւը գայեց իր շատոնց ու հետը քաշիւր տարեր իր քարակ խաւը օրոշայ լոյսի ու այդպէսով այն ասան Գիշերին հետ յայտնուէր էր խորունկ ու խորհրդաւոր՝ Աստղերու Տիեզերքը...։ Սարսաղ իրենց անձը. այդ Տիեզերքին մէջ անոր Անիւնին զիմաց ի՞նչ էին իրենք...։ Բայց այդ պահուն Շունչ մը՝ հոգիներու խորէն...։ Եւ ահա Քաջութիւնը՝ գիմա՜ր գրաւելու Պոյութիւնը։ Զգցին մեռելներու դաշմա՜ր դառնալու՜ նեանքին։

Մտաւարդէմ

Ե. Ռ. ՊԵՐՊԵՐՅԱՆ

ՀԱՌԱՏԵՐԻ ԵՒ ՄՏԱՆՄԱՆ ՑՈՒՔԵՐ

Երբ մեր ծանցածանք բեռներու մասին կը տեսնենք ու կ'աղօրթին Աստուծոյ այդ մասին, մեր աղօրթին լաւագոյն պատասխանը այն չէ, երբ Աստուծ կ'առնէ զանոնք մեր վրայէն. այլ՝ երբ կը զօրացնէ մեր ուսերը, այնպէս որ մեր բեռը այլեւս ծանր չի ճնշեր մեր վրայ, ու երբ՝ Իր Աջը կը օժիկ մեր ծոած մէջը, այնպէս որ՝ հակառակ մեր բեռին՝ կ'ընթանանք ուղղաբեւեռ եւ ոչ՝ գե՜տնամած. այս է լաւագոյն պատասխանը աղօրթին։

Է. Բ.